

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
cu privire la controlul constituționalității
Decretului Președintelui Republicii Moldova
nr. 371-II din 18 noiembrie 1997 "Privind
stabilirea datei pentru alegerea Parlamentului"

Nr.37 din 10.12.97

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.6-7/1 din 29.01.1998

* * *

- * M.O. nr. 76 din 20 noiembrie 1997, art. 637
- M.O. nr. 77-78 din 27 noiembrie 1997, erata, pag. 11
- M.O. nr. 81 din 8 decembrie 1997, art. 665

ÎN NUMELE REPUBLICII MOLDOVA

Curtea Constituțională în componența:

Pavel BARBALAT - președinte
Nicolae CHISEEV - judecător
Mihai COTOROBAI - judecător
Nicolae OSMOCHESCU - judecător
Gheorghe SUSARENCO - judecător-raportor
Ion VASILATI - judecător-raportor

cu participarea Ludmilei Zadorojnii, grefier, deputatului în Parlament Victor Cecan, autorul sesizării, consilierului Președintelui în problemele juridice, relațiile cu Parlamentul și instituțiile de drept Mihai Petrachi, reprezentantul Președintelui Republicii Moldova, călăuzindu-se de art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție și art. 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul cu privire la controlul constituționalității Decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 371-II din 18 noiembrie 1997 "Privind stabilirea datei pentru alegerea Parlamentului".

Temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea deputatului în Parlament Victor Cecan, depusă la 24 noiembrie 1997 cu respectarea prevederilor art. 24 și 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 4 alin. (2) și (3), art. 38 și 39 din Codul jurisdicției constituționale.

Sesizarea a fost acceptată spre examinare în fond și inclusă în ordinea de zi prin decizia Curții Constituționale din 2 decembrie 1997.

Având în vedere materialele dosarului, audiind raportul prezentat de judecătorul-raportor și argumentele părților,

Curtea Constituțională

a c o n s t a t a t:

La 18 noiembrie 1997 Președintele Republicii Moldova a emis Decretul nr. 371-II "Privind stabilirea datei pentru alegerea Parlamentului" care a fost publicat în M.O. nr. 76 din 20 noiembrie 1997, art. 637, rectificat prin erata din M.O.nr. 77-78 din 27 noiembrie 1997, pag. 11, și republicat în M.O. nr. 81 din 8 decembrie 1997, art. 665.

Prin Decret data de 22 martie 1998 a fost stabilită drept dată pentru alegerea Parlamentului și s-a indicat Comisiei Electorale Centrale, Guvernului, autorităților administrației publice locale să întreprindă măsurile necesare asigurării organizaționale, financiare și materiale a alegerii Parlamentului.

Contestând Decretul în cauză, autorul sesizării consideră că stabilirea datei alegerilor este un element al organizării și desfășurării alegerilor în Parlament, lucru, care, potrivit art. 72 alin. (3) lit. a) din Constituție, se reglementează prin lege organică și, prin urmare, ține de atribuțiile Parlamentului. Autorul sesizării menționează, de asemenea, că Legea nr.1609-XII din 14 octombrie 1993 "Privind alegerea Parlamentului", la care face trimitere Președintele Republicii Moldova într-un motivare emiterii acestui decret, nu este o lege organică, ea a fost adoptată pînă la intrarea în vigoare a noii

Constituției și și-a încetat acțiunea neavând puterea juridică necesară. Autorul sesizării consideră că în lipsa unei legi organice Președintele Republicii Moldova, pentru a soluționa chestiunea în cauză, urma să-și exercite dreptul la inițiativă legislativă pe căile stabilite de Constituție.

În plus, stabilind în decret unele măsuri ce țin de desfășurarea și organizarea alegerilor (art. 2 și 3), Președintele Republicii Moldova prin actul său și-a depășit limitele atribuțiilor, arogându-și atribuțiile Parlamentului.

Astfel, în viziunea autorului, adoptînd decretul supus controlului constituționalității, Președintele Republicii a încălcat art. 6 (separația și colaborarea puterilor), art. 61 alin. (2) și art. 72 alin. (3) lit. a), care statuează că raporturile ce țin de sistemul electoral se reglementează numai prin lege organică, art. 79 alin. (2) (validarea mandatului și depunerea jurămîntului), art. 102 alin. (2) din Constituție.

Curtea Constituțională consideră că la examinarea dosarului urmează să se țină cont de art. 72 (categoriile de legi) și art. II Titlul VII Dispoziții finale și tranzitorii din Constituția Republicii Moldova.

Potrivit art. 72 alin. (3) lit. a), care se referă la sistemul electoral, inclusiv la alegerea Parlamentului, atunci cînd se adoptă și se pun în aplicare legi organice, este necesar să se respecte anumite proceduri, stipulate prin art. 74 și 94 din Constituție.

În același timp, legiuitorul a prevăzut în Constituție că în situația în care s-a creat un conflict temporar de legi, "Legile și celelalte acte normative rămîn în vigoare în măsura în care nu contravin prezentei Constituții", iar "Comisiile permanente ale Parlamentului, Guvernul, în decursul unui an de la data intrării în vigoare a prezentei Constituții, vor examina conformitatea legislației cu Constituția și vor prezenta Parlamentului propuneri respective".

Dat fiind faptul că în perioada de după 27 august 1994, data intrării în vigoare a Constituției, și pînă la emiterea decretului contestat, Parlamentul nu și-a expus poziția referitor la compatibilitatea prevederilor Legii nr.1609-XII din 14 octombrie 1993 cu prevederile Constituției, Curtea Constituțională conchide că Legea respectivă la momentul adoptării Decretului era în vigoare și aplicabilă în temeiul art. II alin. (1) din Dispoziții finale și tranzitorii.

Avînd în vedere că art. 61 alin. (3) din Constituție stabilește că "Alegerile deputaților în Parlament se desfășoară în cel mult 3 luni de la expirarea mandatului sau dizolvarea Parlamentului precedent", iar Curtea Constituțională, prin Hotărîrea sa din 10 noiembrie 1997, a stabilit că mandatul Parlamentului în exercițiu expiră la 27 februarie 1998, data de 22 martie 1998, stabilită prin Decretul Președintelui, se încadrează în limita termenului de 3 luni, prevăzut de Constituție pentru efectuarea scrutinului parlamentar.

Totodată, Curtea Constituțională consideră că Republica Moldova recunoaște statul de drept ca una din valorile supreme în care puterile legislativă, executivă și judecătorească sînt separate și colaborează în exercițiul atribuțiilor care le revin, potrivit Constituției.

Comisia Electorală Centrală, indicată în art. 3 al decretului, fiind un organ de stat autonom, constituit pentru organizarea și desfășurarea alegerilor, una din funcțiile căreia o constituie totalizarea rezultatelor alegerilor - expresie a voinței politice a poporului, în activitatea sa se conduce numai de Constituție și de lege și, prin urmare, puterea executivă - Președintele Republicii Moldova - nu-i poate da indicații referitor la activitatea sa.

Avînd în vedere argumentele expuse, Curtea Constituțională consideră că sintagma "Comisia Electorală Centrală" din art. 3 al decretului nu este motivată nici din punct de vedere al cadrului legal precedent sau existent la momentul examinării dosarului.

Pentru motivele arătate, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, art. 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 6 alin. (3) și art. 62 din Codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ş T E:

1. Declară constituțional Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 371-II din 18 noiembrie 1997 "Privind stabilirea datei pentru alegerea Parlamentului", cu excepția sintagmei "Comisia Electorală Centrală" din art. 3.

2. Se declară neconstituțională sintagma "Comisia Electorală Centrală", inclusă în art. 3 al Decretului nr. 371-II din 18 noiembrie 1997, prin care acesteia i se dau indicații.

3. Prezenta Hotărîre este definitivă, nu poate fi atacată, intră în vigoare la data adoptării și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE

Pavel BARBALAT

Chișinău, 10 decembrie 1997.
Nr. 37.

OPINIE SEPARATĂ

Fiind practic întrutotul de acord cu Hotărîrea Curții Constituționale din 10 decembrie 1997, prin care se recunoaște constituționalitatea Decretului Președintelui Republicii Moldova "Privind stabilirea datei pentru alegerea Parlamentului" (nr. 371-II din 18 noiembrie 1997), consider absolut necesar să-mi expun opinia separată care constă în următoarele:

1. Prin Hotărîre se declară constituțional Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 371-II nu integral, ci cu excepția sintagmei "Comisia Electorală Centrală" din art. 3 pe motiv că includerea acestei sintagme în acest articol în același rînd cu "Guvernul, autoritățile administrației publice locale", care "vor întreprinde măsurile necesare asigurării organizaționale, financiare și materiale a alegerii Parlamentului", este o formă directă de intervenție în activitatea Comisiei, care nu face parte din autoritățile publice executive, ci are un statut juridic special, una din funcțiile de bază ale căreia o constituie totalizarea rezultatelor alegerilor - expresie a voinței politice supreme a poporului, și care în activitatea sa urmează să se conducă în exclusivitate de lege.

Analiza Legii "Privind alegerea Parlamentului" din 14 octombrie 1993 nr. 1609-XII, în special a art. 11 ne convinge că atribuțiile de a întreprinde măsuri necesare de asigurare "organizațională, financiară și materială a alegerii Parlamentului" sînt prevăzute expres pentru Comisia Electorală Centrală în lit. f) din Lege.

Aceleași atribuții ale Comisiei electorale Centrale sînt prevăzute în art. 26 alin. (1) lit. e) din Codul electoral al Republicii Moldova nr. 1381-XIII din 21 noiembrie 1997, care, potrivit art. 72 alin. (3) lit. a) din Constituție, este lege organică.

Așadar, dispozițiile art. 3 din decretul supus controlului constituționalității, în care în același rînd cu Guvernul și autoritățile administrației publice locale este enumerată și Comisia Electorală Centrală, și nu, pur și simplu, enumerată, ci enumerată prima în ordinea numerică, nu pot fi apreciate drept o intervenție în atribuțiile acestor organe, ci drept o enumerare a organelor care sînt abilitate să întreprindă toate măsurile necesare asigurării organizaționale, financiare și materiale a alegerii Parlamentului, fiecare în limita atribuțiilor și funcțiilor ce le revin.

2. Limita atribuțiilor și funcțiilor fiecărui organ indicat în art. 3 al decretului - Comisia Electorală Centrală, Guvern, autoritățile administrației publice locale, în toate domeniile, inclusiv în domeniul organizării și efectuării alegerilor, sînt stabilite în legile respective, care reglementează modul de organizare, funcțiile și atribuțiile acestor organe. Anume acesta este sensul dispozițiilor art. 2 al Decretului "Organizarea și efectuarea alegerii Parlamentului se vor

desfășura conform legislației în vigoare".

3. Declararea decretului constituțional, inclusiv a articolelor 2 și 3, cu excepția sintagmei "Comisia Electorală Centrală" din art. 3 constituie, în opinia mea, o ruptură artificială a structurii și logicii juridice interne a decretului.

4. Din motivele expuse, consider că Decretul "Privind stabilirea datei pentru alegerea Parlamentului" nr. 371-II din 18 noiembrie 1997 este constituțional integral.

Judecător
al Curții Constituționale

Nicolae OSMOCHESCU